

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบโลกไร้พรมแดน จึงทำให้อำนาจทางเศรษฐกิจระบบทุนนิยมของประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนา ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่ได้รับเทคโนโลยีรูปแบบต่าง ๆ เข้ามาในประเทศ จนเกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว พหุกรรมทางสังคม ค่านิยม และการเปลี่ยนแปลงไปสู่กระแสวัตถุนิยม และบริโภคนิยม (จงลักษณ์ คงแสง, 2550, หน้า 1) ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้คนไทย ใช้จ่ายมากกว่าเก็บออม โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ ที่มีชีวิตมองไปแต่ข้างหน้าแบบประมาท ไม่ค่อยมีการเก็บออม การดำเนินชีวิตด้วยความลำบาก็จะไม่เกิดขึ้น เฉพาะกับบุคคล หรือปัจเจกบุคคลเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการพัฒนาประเทศก็จะเกิดความไม่สมดุล เพราะมีเงินจ่ายมากกว่าเงินออมในประเทศ การกู้ยืมเงินจากต่างประเทศก็เกิดขึ้น สภาพคล่องทางการเงินก็ขาดดุล ปัญหาต่างๆ ก็ย่อมเกิดตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (กุลิสรา กฤตวรกาญจน์, 2549, หน้า 2) การบริโภคและการออมเป็นพฤติกรรมของบุคคลในสังคมที่มีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ การบริโภคเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในด้านอุปสงค์รวม การบริโภคยังเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคนในสังคมและยังมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคสินค้าต่างๆ สามารถส่งผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากร การผลิต การบริโภคและการลงทุนได้ (พิมลพรรณ สุระวาศรี, 2544, หน้า 1-2)

การเปลี่ยนแปลงของโลกที่จะมีผลกระทบต่อพัฒนาของประเทศไทยในอนาคต ได้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศไทยที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวหันมาทบทวนกระบวนการพัฒนาในทิศทางที่พึ่งตนเองและมีภูมิคุ้มกันมากขึ้น โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา การพัฒนาที่เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและใช้หลักความพอประมาณ ให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง โดยมีการเตรียมระบบภูมิคุ้มกัน ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยรวมทั้ง การเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร อันจะเป็นภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549, หน้า 8)

ในระยะเวลาที่ผ่านมาในประเทศไทยมีพฤติกรรมการใช้จ่ายเกินตัว หรือการออมภายในประเทศอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอกับความต้องการลงทุนในประเทศ จึงทำให้มีช่องว่างระหว่างการออมกับการลงทุน (ชารินทร์ ฉัตรไชยสิทธิกุล, 2543) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการออมและรายได้เป็นความสัมพันธ์เดียวกับการบริโภคและรายได้ ดังเช่น หากรายได้สูงขึ้นการออมและการบริโภคก็จะสูงขึ้นไปด้วย ถ้ารายได้ลดลงการออมและการบริโภคก็ลดลงไปด้วย (ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์, 2545, หน้า 1) เกิดการชะลอตัวทำให้ค่าครองชีพและค่าอื่นๆ ในการดำรงชีวิตสูงขึ้น คุณธรรมด้านการประหยัดและอดออม เป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่มีความสำคัญควรปลูกฝังในเด็กระดับประถมศึกษา ซึ่งพฤติกรรมการประหยัด อดออมและขยันยังไม่ประสบผลสำเร็จ (ณัฐกรณ์ สิทธิชัย, 2541, หน้า 2) การออมของภาคครัวเรือน เป็นข้อบ่งชี้ถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชนโดยรวม การออมของบุคคลในครัวเรือนจะแสดงถึงผลทางเศรษฐกิจที่ประชาชนได้รับ ส่วนการออมของภาคธุรกิจแสดงถึงศักยภาพความสามารถของการทำกำไร การออมของภาครัฐแสดงถึงศักยภาพการบริการและบริหารที่รัฐให้แก่ประชาชนได้ การออมของครัวเรือนจึงมีความสำคัญโดยตรงต่อประชาชนที่จำเป็นต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก (ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์, 2545, หน้า 1)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศการปฏิรูปการศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษา, 2544, หน้า 3) โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในการพัฒนาคน ซึ่งคุณธรรมขั้นพื้นฐานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงไปถึงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคีและมีน้ำใจ ควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรมพัฒนาให้กับเยาวชน เพื่อให้การดำเนินการปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทุกๆ ฝ่ายจะต้องร่วมมือกัน มีความตั้งใจและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง (ชิตณรงค์ ขตัญญู, 2551) จากที่กล่าวมา กุณิศรา กฤตวรรกาญจน์ (2549, หน้า 2) จะเห็นได้ว่าการประหยัดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นการอบรมสั่งสอนลูกหลานให้รู้จักประหยัดและอดออม เป็นเรื่องที่ดำเนินมาหลายยุคหลายสมัย ตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย ด้วยการสอดแทรกเนื้อหาสาระการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดและอดออม ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ที่จะเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต และมีความสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) (2546, หน้า 52-56)

ตามมาตรฐานด้านผู้เรียนและกระบวนการ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ ศึกษาหาความรู้เพื่อฝึก และส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ในด้านมีวินัย มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต และการประหยัด เป็นการใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและ ส่วนรวมตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ อย่างประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งไม่ได้เจาะจงแต่เรื่องการใช้ จ่ายเงินทองเท่านั้นแต่ต้องสอนให้รู้จักคิดอดออมและประหยัดในเรื่องการกินอยู่และการใช้ ชีวิตประจำวันด้วย (อมรากล อินโธซานนท์, 2546) จึงตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัด และเป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาควรแสวงหาวิธีการประหยัดและอดออมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน โดยมุ่งเน้นด้านการคิด วิเคราะห์ตัดสินใจเลือกบริโภคโดยยึดหลักประโยชน์ ประหยัด และ ปลอดภัย เพื่อเชื่อมโยงความรู้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน อันจะเป็น ประชากรของชาติในอนาคต (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 6) ให้ได้รู้และเข้าใจวิธีการประหยัด และอดออม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยการ คือ การประหยัดทรัพย์ เป็นการแบ่งทรัพย์ ออกเป็นสัดส่วน ใช้จ่ายตามสัดส่วน ใช้อย่างดี เลือกซื้อหาสิ่งของหรือเครื่องใช้ตามควรแก่ฐานะ งดใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่างๆ การประหยัดเวลา เป็นการแบ่งเวลาให้เป็นสัดส่วน ใช้เวลาให้ ถูกต้อง พยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ไม่ทำให้คนอื่นเสียเวลาเพราะตนเองเป็นเหตุ การประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรเท่าที่ จำเป็นอย่างคุ้มค่า ไม่ทำลายทรัพยากรให้เสียหายหรือเสื่อมคุณค่าโดยไม่มีเหตุอันควร (อรพิน สุขแจ่ม, 2546, หน้า 10)

ปัญหานักเรียนขาดคุณธรรมไม่ประหยัดและอดออม เพราะประเทศไทยเป็นประเทศ บริโภคนิยม ที่พบเห็นได้จากการโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ และป้ายประกาศ เป็นการ ชักจูงและล่อใจผู้บริโภคให้มาซื้อ ซึ่งนักเรียนเห็นก็อยากได้ตามที่โฆษณา ก็ขอให้ผู้ปกครองซื้อ ให้ เมื่อได้มาแล้วก็นำไปเล่นหรือให้เพื่อนๆ ดู จึงทำให้เด็กคนอื่นๆ อยากได้ตาม ต้องขอพ่อแม่ ซื้อให้ สำหรับเด็กที่ผู้ปกครองฐานะทางการเงินดีก็จะได้ตามที่ขอ แต่เด็กที่ฐานะทางการเงินไม่ดี ผู้ปกครองก็ไม่ให้ ดัง พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพิธีพระราชทาน ปริญญามัธยมศึกษาในโลยีพระจอมเกล้า วันที่ 30 ตุลาคม 2527 “การประหยัด เป็นสิ่งที่พึงประสงค์ อย่างยิ่งในทุกแห่ง และในทุกกาลทุกเมื่อ ขอให้คำนึงถึงผลได้ที่เกิดขึ้นจากการประหยัดนี้ให้ มาก” (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี, 2550, หน้า 29) ดังนั้นนักเรียนจึงต้องรู้จักเรื่อง การประหยัดเพราะเป็นเรื่องจำเป็นในการดำรงชีวิต หากไม่รู้จักประหยัดก็จะตั้งตัวไม่ได้ก็จะเป็น ภาระแก่คนอื่น เป็นภาระแก่พ่อแม่ แก่ญาติพี่น้องที่จะต้องคอยเลี้ยงดู ในปัจจุบันนี้ เยาวชนของ ไทยเราประพฤติคนเป็นคนไม่ค่อยประหยัด ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และไม่คอยคิดถึงความเหนื่อยยาก ของพ่อแม่ บางคนมีเงินน้อยหรือหาเงินทองยังไม่ได้โดยลำแข้งของตนเอง กลับเอาเงินไปใช้จ่าย ซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น เป็นการเอาไรต์เอาเปรียบพ่อแม่ และเป็นการเพาะนิสัยที่ไม่ดี การซื้อสิ่งเสพติด

ถือว่าเป็นการใช้เงินสิ้นเปลืองมากที่สุด ไร้ประโยชน์ที่สุด (ละเอียด ศิลาน้อย, 2551)

การดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน คือ ลดความอยากให้น้อยลง เพิ่มความสุขให้มากขึ้น โรงเรียนจึงต้องปลูกฝังให้นักเรียนลดความต้องการ ทุกคนต้องรู้จักพออย่าให้ความต้องการ ความอยากเข้าครอบงำฉะนั้น เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการลดความต้องการ โดยให้รู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมีและต้องฝึกนิสัยประหยัดและรู้จักอดออม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550, หน้า 3) ดังจากสรุปงานวิจัยของศิริกุล ดำรงมณี (2546, บทคัดย่อ) ว่า การแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาก่อนที่จะเกิด ด้วยการให้ความเข้าใจต่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง โดยที่เริ่มที่ใจหรือสัมมาทิฐิก่อน จากนั้นจึงนำไปสู่การปฏิบัติโดยยึดบนหลักการของความพอประมาณ มีเหตุผลและพึ่งตนเองได้ เมื่อจิตใจเกิดความตั้งใจที่เรียนรู้แล้วจะสามารถรับรู้ในเรื่องที่เป็นประโยชน์ การส่งเสริมให้นักเรียนประหยัดและอดออม โดยจัดกิจกรรมเป็นชมรมเป็นการรวมกลุ่มของนักเรียนที่มีความสนใจในกิจกรรมอย่างเดียวกัน มีความสนใจและสมัครใจ ที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยมีครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน เป็นการทำให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของการประหยัดทรัพย์ เวลา ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการปลูกฝังคุณธรรมการประหยัด ควรเริ่มจากการประหยัดสิ่งของที่อยู่กับตัวและเป็นกิจวัตรประจำวัน ที่เด็กฝึกให้เป็นนิสัยได้ และสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม เขาควรรู้จักใช้สิ่งของอย่างพอดีๆ ไม่ควรทิ้ง สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ดินสอ กระดาษ กระดาษชำระ สบู่ แชมพู และการรู้จักรักษาของใช้ที่มีอยู่ให้สามารถใช้ได้นานๆ สิ่งเล็กๆ น้อยๆ นี่แหละจะเป็นพื้นฐานในการบ่มเพาะให้รู้คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่และเป็นรากฐานของการมีนิสัยอดออม รู้จักประหยัดอย่างแท้จริง (อมรกุล อินโชนานนท์, 2546) ซึ่งการจัดกิจกรรมชมรมจะทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์ของการจัดชมรม ดังนี้ 1) นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นทีม โดยอาศัยความร่วมมือจากสมาชิก สร้างความสามัคคีทำงานเป็นระบบตามขั้นตอน เสียสละในการทำงาน 2) นักเรียนรู้จักวางแผนในการใช้จ่ายเงินเพื่อการออม 3) นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สนุกสนาน เพลิดเพลิน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 4) นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น กล้าแสดงออก 5) นักเรียนมีเป้าหมายในการประหยัดและอดออม 6) เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ ศักยภาพที่จะช่วยเหลือตนเอง ร่วมกันพัฒนาชมรม และโรงเรียน 7) นักเรียนรู้จักการควบคุมตนเอง 8) นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความสนใจ มีความตั้งใจ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับในการกระทำของตนเอง 9) นักเรียนมีวินัยในตนเองในการร่วมกิจกรรม เพื่อทำตามกฎระเบียบ ข้อตกลงที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นอย่างราบรื่น มีความสุข ความสำเร็จ โดยอาศัยการฝึกอบรมให้รู้จักปฏิบัติตน อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จได้ 10) นักเรียนมีคุณธรรมในการทำงาน เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีวินัยความไว้วางใจ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2546 หน้า 65)

จากการรายงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 65) ว่า นักเรียนในช่วงชั้นที่ 1-2 มีความประหยัดและอดออม รู้ค่าของเงิน เพียงร้อยละ 4.7 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) ปัจจุบันพบว่า เริ่มมีความสนใจ ของเล่น ของใช้ราคาแพง ซึ่งปัญหาเช่นนี้มีการเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีความต้องการ คล้ายคลึงกับเด็กช่วงชั้นที่ 1 และเด็กเล็ก แต่สิ่งของที่ต้องการจะมีราคาแพงกว่าและของใช้ที่ มากขึ้น รองเท้า ปากกา นาฬิกา ดินสอกด กล้องดินสอ กระเป๋ารถจักรยาน เกมกด ตุ๊กตาและ ของเล่นอื่น เพราะปกติเด็กอยากได้ของเล่นและของใช้ราคาแพงอยู่บ้างแล้ว (ทศนา แหมมณี, และคนอื่น ๆ, 2546, หน้า 24-26) คุณลักษณะบางอย่างของคนเรานั้นจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่วัย เด็ก ถือเป็นช่วงเวลาทองที่จะต้องจัดไว้อย่างดี ก่อนที่จะกลายเป็นปัญหาเมื่อไม่อ่อนแอ แข็งแรงจน เป็น “ไม้แก่” เพราะเมื่อถึงเวลานั้น การปรับทัศนคติ เปลี่ยนนิสัย แก้ไขความเชื่อเป็นเรื่องที่ต้อง ออกแรงและใช้เวลาอย่างมาก แต่ถ้าปลูกฝังแต่ยังเล็กๆ เด็กก็เปรียบเสมือนฟองน้ำที่ซึมซับได้ไวและ สามารถหยั่งรากลึกเป็นอุปนิสัยติดตัวไปจนโต (อมรากุล อินโอสานนท์, 2546)

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีความสำคัญต่อผู้เรียนเป็นการเพิ่มความรู้ในด้าน ทักษะ เจตคติพฤติกรรม และการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับประสบการณ์จริง กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 12) ต้องจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้ผู้เรียนได้รับการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ให้สมดุล กันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงามซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราโชบายพระราชทาน เพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก ประจำปี 2530 “เด็กๆ นอกจากจะต้องเรียนรู้แล้ว ยังต้องหัด ทำการทำงานและทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยันอดทน พึ่งตนเองได้ และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ” (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระบุรี, 2550, หน้า 55) โดยทศนา แหมมณี (2546, หน้า 90-95) กล่าวว่าเป็นการปรับปรุง เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ ที่เหมาะสมที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ไมโคลวิช,และเบอว์ริว (Milkovich, & Boudreau, 1991, p. 407) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรม เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้ ประสบการณ์ รวมถึงแรงจูงใจเพื่อที่จะ ปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญในการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและ อดออมตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 เพื่อปลูกฝังในเรื่องของการ ประหยัดและอดออมทรัพย์ เนื่องจากเด็กในวัยนี้รู้จักการแยกแยะในเรื่องต่างๆ ได้ โดยให้รู้จัก การเก็บออม แบ่งการใช้จ่าย หรือวางแผนการใช้จ่ายทรัพย์ เพื่อให้เห็นความสำคัญในการ ประหยัดและอดออมทรัพย์เพื่ออนาคต พร้อมทั้งสามารถปฏิบัติได้ และเป็นแนวทางปฏิบัติของ ตนเองในทางที่ดีและเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาต่างๆ จากเอกสารและงานวิจัยในระดับ

ประเทศที่เกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียน จึงได้มีความประสงค์ที่จะจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและสามารถปฏิบัติได้เป็นประสบการณ์จริงที่ได้รับจากการจัด กิจกรรม สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความ เจริญก้าวหน้าของตนเองต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การประหยัดและอดออมของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม ระหว่างก่อนเรียนกับหลัง เรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการประหยัดและอดออม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการประหยัดและอดออม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออมเสร็จสิ้นกับหลังการเสร็จสิ้น 1 เดือน
4. เพื่อศึกษาเจตคติต่อชมรมประหยัดและอดออม ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 จากการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม

ความสำคัญในการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับครู ผู้เกี่ยวข้อง ผู้สนใจนำไปเป็นแนวทางในการจัด กิจกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนในเรื่องของการประหยัดและอดออม
2. ได้ทราบข้อมูลผลการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม ตามกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประหยัด และอดออม ในการจัดกิจกรรมมีพฤติกรรมการประหยัดและอดออม มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมชมรม ประหยัดและอดออมตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. ผู้เรียนเป็นเยาวชนและทรัพยากรของประเทศชาติ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนา คือ ประหยัด เป็น 1 ใน 8 คุณธรรมพื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับนักเรียน
4. เพื่อเป็นแนวทางในการปลูกฝังการประหยัดและอดออมให้แก่ผู้เรียนที่เป็น ทรัพยากรของประเทศชาติ โดยการนำหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานมาใช้ในการจัดกิจกรรมและนำไป เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 กลุ่มโรงเรียนทุ่งรวงทอง จำนวน 10 โรงเรียน อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระบุรีเขต 1 จำนวน 564 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวัดโคกใหญ่ ตำบลโคกใหญ่ อำเภอบ้านหมอ จังหวัดสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสระบุรีเขต 1 สุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนนักเรียน 30 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม

2.2 ตัวแปรตาม คือ

2.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.2 พฤติกรรมการประหยัดและอดออม

2.2.3 เจตคติต่อชมรมประหยัดและอดออม

3. เนื้อหาในการวิจัย

3.1 การประหยัดและอดออมเงิน

3.2 การประหยัดเวลา

3.3 การประหยัดทรัพยากร

3.4 การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้

4. เวลาที่ใช้ดำเนินการวิจัย การวิจัยในครั้งนี้ใช้เวลาการทดลอง 14 สัปดาห์ๆ ละ 1 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประหยัด หมายถึง การที่บุคคลรู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อันได้แก่ เงิน เวลา และสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นของตนเองและของส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าอย่างสูงสุด

การอดออม หมายถึง การรู้จักใช้จ่ายเงินจากการที่ผู้ปกครองให้เป็นรายวันหรือรายได้พิเศษที่หามาได้ แล้วนำเงินส่วนที่เหลือเก็บออมไว้

การประหยัดและอดออม หมายถึง การใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าสูงสุด และสามารถดำรงชีวิตอย่างสงบสุขในสังคม ตามสมควรแก่ฐานะของตนเอง ผู้ประพฤติปฏิบัติตามย่อมอยู่ดีมีสุขตามฐานะ ซึ่งการประหยัดและอดออม ได้แก่

1. การประหยัดและอดออมเงิน เป็นการเก็บออมเงิน การใช้จ่ายและการวางแผนการใช้จ่าย เป็นการพัฒนาพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้รู้จักการเก็บออม การใช้จ่ายต่อสิ่งที่จำเป็น และวางแผนไว้ในอนาคต

2. การประหยัดเวลา เป็นการวางแผนการใช้เวลา แบ่งประเภทการการใช้เวลา เพื่อให้ใช้เวลาได้ถูกต้องทั้งต่อการเรียน การทำงาน การช่วยเหลืองานบ้าน

3. การประหยัดทรัพยากร เป็นการประหยัดน้ำดื่ม น้ำใช้ พลังงานไฟฟ้าและเชื้อเพลิง เป็นการประหยัดสิ่งที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน

4. การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ เป็นการนำสิ่งของเครื่องใช้ที่เหลือนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและรู้จักรักษาซ่อมแซมอยู่เสมอเพื่อให้ใช้การได้ไปนานๆ

กิจกรรม หมายถึง การเรียนรู้โดยการปฏิบัติของผู้เรียน

ชมรม หมายถึง การรวมกลุ่มกันของบุคคลเพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันมีเป้าหมายเดียวกัน

กิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม หมายถึง เอกสารที่มีรายละเอียดเสนอแนะการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม แก่ผู้จัดสามารถเข้าใจแนวทางการจัดและข้อพึงปฏิบัติที่จะช่วยให้การนำกิจกรรมนั้นไปใช้ได้ตรงตามเป้าหมาย มีองค์ประกอบดังนี้ สำคัญ จุดประสงค์ สารการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อ และการวัดผลประเมินผล ซึ่งกิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม เหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นเรื่องในการจัดกิจกรรม

2. กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมที่จัดขึ้น กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายในการจัดกิจกรรมที่ได้กำหนดไว้

3. กล่าวถึงกรณีตัวอย่าง เป็นเรื่องที่กำหนดขึ้นเป็นกฎเกณฑ์ในการจัดกิจกรรม

4. สรุปการจัดกิจกรรม รวบรวมประเด็นที่สำคัญ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

5. เป็นการตอบปัญหาท้ายกิจกรรม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วยรูปแบบกระบวนการ วิธีการที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงอย่างมีความหมายและมีคุณค่าในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งสร้างเสริมเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมปรับตัวและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนวัดโคกใหญ่ ตำบลโคกใหญ่ อำเภอบ้านหม้อ จังหวัดสระบุรี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประหยัดและอดออมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งได้จากการตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

พฤติกรรมการประหยัดและอดออม หมายถึง การแสดงออกถึงการใช้เงิน การใช้เวลา การใช้ทรัพยากรและสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ คุ่มค่าและเท่าที่จำเป็นของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

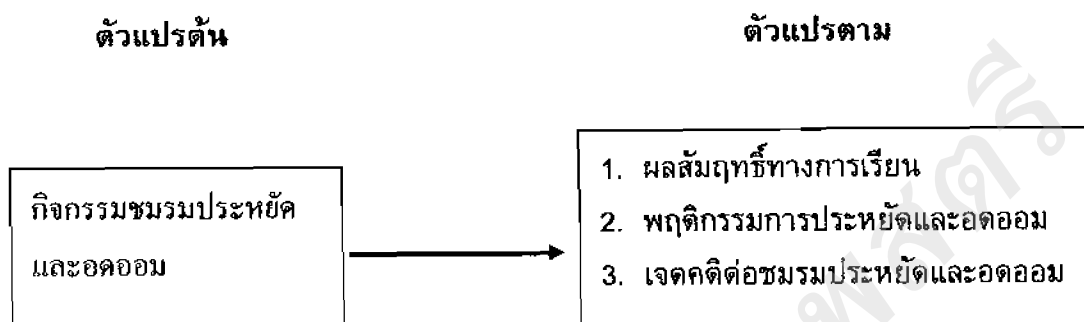
เจตคติต่อชมรมประหยัดและอดออม หมายถึง ความมีใจโน้มเอียงที่จะเห็นดีเห็นงาม โดยครอบคลุมถึง ความรู้สึกเห็นดีเห็นงามเกี่ยวกับชมรมประหยัดและอดออมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2

ผลการจัดกิจกรรม หมายถึง ผลที่เกิดจากการที่ได้จัดกิจกรรมชมรมเสร็จแล้วใน 3 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พฤติกรรมการประหยัดและอดออม และเจตคติที่มีต่อชมรมประหยัดและอดออม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 2-3) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออม เพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ได้เสนอขั้นตอนของการพัฒนาพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงและการประหยัดไว้ 4 ด้าน คือ 1) การประหยัดและอดออมเงิน 2) การประหยัดเวลา 3) การประหยัดทรัพยากร 4) การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ โดยมีหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดังนี้ 1) มีการกำหนดวัตถุประสงค์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม 2) จัดให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียนและวัฒนธรรมที่ดำรง 3) บูรณาการกับชีวิตจริงให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต 4) ใช้กระบวนการกลุ่มในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ฝึก ให้คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ จินตนาการ ที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตในแต่ละช่วงวัยอย่างต่อเนื่อง 5) จำนวนสมาชิกมีความเหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม 6) มีการกำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสม สอดคล้องกับวิถีทัศน์ และเป้าหมายของสถานศึกษา 7) ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ มีครูเป็นที่ปรึกษา ถือเป็นหน้าที่และงานประจำโดยคำนึงถึงความปลอดภัย 8) ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม 9) มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีที่หลากหลาย และสอดคล้องกับกิจกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรมชมรมประหยัด

และอดออมตามกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมชมรม
ประหยัดและอดออม ดังภาพ 1 ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออมหลังเข้าชมรมสูงกว่าก่อนเข้าชมรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พฤติกรรมการประหยัดและอดออมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมชมรมประหยัดและอดออมหลังเข้าชมรมสูงกว่าก่อนเข้าชมรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05